

6. ПОШУКИ ОБДАРОВАНОСТІ

Наталія Євгенівна Адаменко,
учитель початкових класів,
відмінник освіти України, спеціаліст вищої категорії,
«учитель-методист початкових класів»
ЗНЗ І–ІІІ ступеню № 36 ім. С. П. Корольова
Голосіївської районної державної адміністрації,
м. Київ, Україна

ШЛЯХ ДО УСПІХУ

*Загадку, яку вихователь завдяки мистецтву виховання,
пройнятого любов'ю, повинен вирішувати до тих пір,
поки ця дитина не знайде саму себе*
Рудольф Штейнер

*Продовжуючи себе у своїх вихованцях,
ми творимо не тільки людину. Ми творимо самий час. Дух часу, взаємовідносини
між людьми – все це залежить
від того, які ми з вами, від того, яка школа, що їй народ віряє своє майбутнє.*
В. О. Сухомлинський

На сучасному етапі розвитку нашої держави стала проблема відродження та перебудови національної системи освіти «як більш важливої ланки у вихованні свідомих громадян Української держави» (Державна національна програма «Освіта»). Тому *особливої актуальності* набувають проблеми формування творчої особистості, виховання молодшої людини як громадянина на основі оволодіння гуманістичними цінностями, нормами демократичної культури.

Я вважаю, що *головна мета нової школи* – збудити, дати поштовх виявленню самостійних творчих сил дитини, виховати людину з широким розумінням своїх громадських обов'язків, з незалежним високорозвиненим розумом, таку людину, яка ніде, ні за яких обставин не занепаде морально та фізично і проведе в життя свою незалежну думку. Ця людина повинна бути *успішною*, а нова школа – **ШКОЛОЮ УСПІХУ**.

Я глибоко переконана, що діяльність школи варто спрямовувати на створення виховної системи гуманістичного типу, головна мета якої – *максимальний розвиток особистості учня та підготовка до самореалізації в житті* з опорою на такі ціннісні орієнтири: здоров'я (фізичне та психологічне), родину, Батьківщину, культуру.

- *Перша цінність* – здоров'я учня (матеріальна база для занять фізкультурою та спортом, моральний клімат, корекція, профілактика).

- *Друга цінність* – родина (турбота про родину, мікроклімат сім'ї, взаємини родини і школи).

- *Третя цінність* – Батьківщина (історія народу, патріотичне виховання).

- *Четверта цінність* – культура (національна та світова культура, духовність).

Основними принципами побудови ШКОЛИ УСПІХУ вважаю наступні.

Принцип творчої діяльності, самодіяльності та самостійності. Школа вивільнює творчі сили кожної дитини, максимально розвиває її самостійність у пошуку істини шляхом залучення до різних видів творчої діяльності. Узгоджена з віком творча діяльність сприяє підвищенню мотивації до праці, розвитку інтелекту, максимальному розкриттю здібностей. Розвиток духовних сил означає вільний вияв свого «Я». Школа перетворюється в школу дії, школу самореалізації особистості.

Принцип демократизації. Це співробітництво педагогів і учнів, усунення авторитарного стилю виховання, утвердження таких форм, що сприяють формуванню демократичної культури особистості.

Принцип гуманізації взаємин педагога і учнів. Сприйняття особистості вихованця як вищої соціальної цінності, визнання її права на свободу, соціальний захист, розвиток здібностей і виявлення індивідуальності, самореалізацію фізичних, психічних, соціальних і духовних потенцій.

Принцип психологізації. Центром навчально-виховного процесу має стати дитина з її складним світом думок, почуттів, її Я-концепцією, а метою – формування такої позиції, що забезпечить її самоактуалізацію, самореалізацію можливостей.

Принцип індивідуалізації та диференціації. Врештешки рівнів психічного, соціального та духовного

розвитку учнів, їх соціальної активності. Побудова на цій основі групової та індивідуальної програми розвитку, стимулювання пізнавальної, комунікативної, орієнтовано-ціннісної активності дітей, їх саморозвитку.

Концептуальні засади ШКОЛИ УСПІХУ

Кредо: «Людина така, в яку себе вірить!».

- Забезпечення комфортних умов для розвитку творчих здібностей учнів, реалізації їхніх природних потенцій, прагнення та здатності до духовного зростання.
- Виховання національної свідомості та патріотизму.
- Пріоритет культури, загальнолюдських духовних цінностей як основи розвитку особистості. Головні цінності: ЛЮДИНА як самоцінність, ПРАЦЯ, ІНТЕЛЕКТ, ДОБРО, ВІРА, ТОЛЕРАНТНІСТЬ.

• Різноманітна інтелектуальна підготовка особистості, що сприяє орієнтації в суспільстві, вирішенню життєвих проблем.

- Єдність розвитку розуму, серця і руки.
- Екологія та культ здоров'я.
- Школа для всіх.

Мета проекту:

- формувати творчу особистість, освічену, здатну до самореалізації та самовдосконалення;
- виховувати свідомого громадянина України, який поважає історичне минуле свого народу та толерантно ставиться до культурних і національних здобутків інших народів;
- створити умови для соціалізації учнів, утвердження їх як особистостей;
- формувати в учнів особистісно-ціннісне ставлення до подій суспільного життя.

Навчально-виховна система ШКОЛИ УСПІХУ інтегрує ідеї та принципи багатьох освітніх технологій особистісно орієнтованого напрямку:

- особистісно орієнтований підхід до процесу навчання та виховання (педагогіка підтримки як засіб розвитку особистості в технології «Створення ситуації успіху»);
- розвиток дитини як суб'єкта особистої діяльності (технологія розвивального навчання);
- реалізація проблем творчого розвитку особистості (технології формування творчої особистості);
- самопізнання та саморозвиток індивідуальності (Вальдорфська педагогіка);
- вільна освіта (паркова технологія).

ШКОЛА УСПІХУ повинна будувати діяльність, враховуючи специфіку регіону:

- **промисловий регіон** – культ праці, професійна освіта, розвиток наявних умінь учнів через введення щоденних курсів «Абетка праці», «Ким бути»; систему створення майстерень в різновікових групах; робота на пришкільній ділянці; дійова співпраця з підприємствами міста;
- **багатомовність** – створення системи мовної освіти, що забезпечує обов'язкове володіння учнями державною мовою, можливість опанувати рідну та вивчити іноземні мови через профілізацію класів,

введення курсів, факультативів, стажування учнів в інших навчальних закладах;

– **урбанізація** – соціальна орієнтація та адаптація, соціалізація особистості, виховання толерантності через створення системи практичних занять, тренінгів, введення курсів «Школа радості», «Уроки самотності», «Уроки спілкування»;

– **менталітет суспільства** – громадянська освіта через створення правового простору навчального закладу як діючої моделі демократичного суспільства;

– **охорона здоров'я** – культ здоров'я (фізичного та психологічного) через створення особливої філософії здоров'я школи, введення спеціальних курсів «Екологія душі», «Абетка здоров'я», «Школа самопізнання», діяльність гуртків і секцій, перерв активного відпочинку.

Реалізувати це можливо за рахунок максимального використання можливостей *варіативної складової* навчальних планів і програм, *додаткового фінансування* коштами міського (регіонального) бюджету.

ШКОЛА УСПІХУ повинна *орієнтуватися на входження у світовий інформаційно-освітній простір*. Інтеграція очних і дистанційних форм навчання – це перспектива навчального закладу. Тому комп'ютерні технології покликані стати не додатком у навчанні, а невід'ємною складовою цілісного навчального процесу, що значно підвищить його ефективність:

– **дистанційна освіта** – індивідуальний стиль навчання;

– **мережеві технології Інтернет** – спілкування, отримання інформації;

– **кейс-технології** – комплектування навчально-методичних матеріалів для самостійного навчання;

– **ТВ-технології** – використання ефірних систем телебачення.

ШКОЛА УСПІХУ повинна створити *власний інформаційний простір* – це інформаційна мережа школи, інформаційно-довідкові системи, автоматизація адміністративно-господарської діяльності, статистичні обробки даних тестування, психодіагностик, ведення електронних журналів успішності учнів, відслідковування розвитку дітей тощо.

Модель ШКОЛИ УСПІХУ представлено на рис. 1, 2. Навчально-виховна діяльність будується за двома напрямками – урочна та позаурочна.

- Школа – для дитини, а не дитина – для школи.
- Особистість виникає в ранньому дитинстві, а дитина в школі – повноцінна особистість.
- Особистість дитини – суб'єкт у педагогічному процесі.
- Особистість – мета освітньої системи, а не засіб для досягнення будь-яких цілей.
- Кожна дитина талановита.
- Кожна дитина має право на помилку.
- Кожна дитина має право на вільний творчий пошук.
- У своїй роботі учитель спирається на багатовіковий досвід гуманної педагогіки. Він бачить у кожній дитині найбільшу цінність.
- Учитель відкритий для інформації. Самоосвіта для нього – природна потреба.

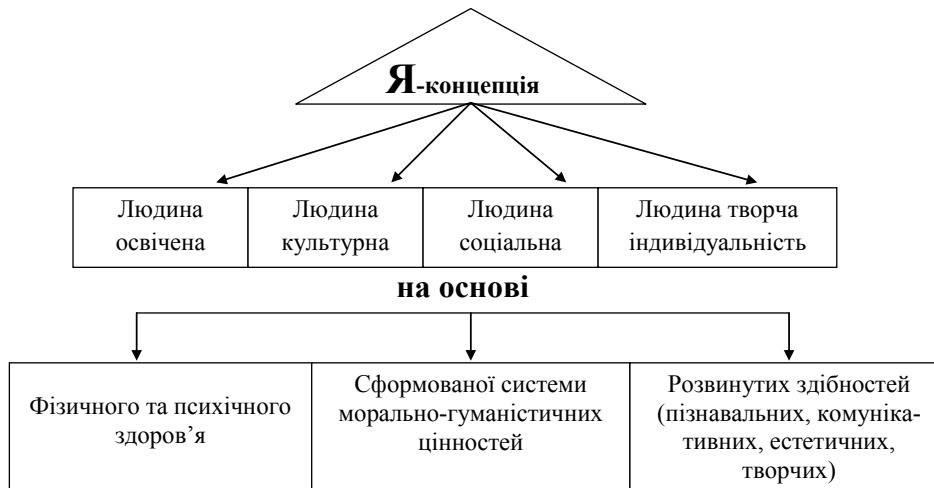

Рис. 1. Модель учня ШКОЛИ УСПІХУ

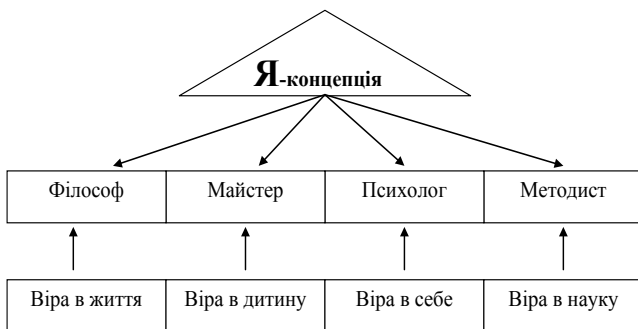

Рис. 2. Модель учителя ШКОЛИ УСПІХУ

- Він веде здоровий спосіб життя та піклується про здоров'я своїх учнів.
- Учитель не відокремлює урок від життя.
- Головним досягненням і найбільшою відзнакою учителя є те, що діти вважають його своїм УЧИТЕЛЕМ.

Система оцінювання у ШКОЛІ УСПІХУ:

1. Початкова школа – безбальне навчання.

Оцінка як соціальний інструмент маніпуляції дітьми відмінюється, а змістовна оцінка знань повинна бути диференційована, щоб кожне зусилля учня було оцінено окремо. Самооцінка дитини повинна передувати оцінці вчителя (ретроспективна та прогностична самооцінка – за технологією розвивального навчання).

Бальної системи оцінювання не існує: наприкінці навчального періоду складається якісно-змістова характеристика, в якій відзначається просування дитини в засвоєнні та «виросуванні» способів діяльності, даються рекомендації, щодо підвищення ефективності; при цьому успіхи пов'язуються не з нормами оцінок і не з успіхами товаришів, а з власним просуванням учня.

Значна увага надається навчанням **самооцінюванню**. Для цього учні молодших класів можуть вести упродовж року рукописну книгу (щоденник) «Я сам»,

беруть участь у виставці особистих досягнень, разом з учителем визначають критерії свого просування.

2. Середня та старша школи – рейтингова оцінка.

Оцінювання знань, вираженого в балах чи інших різномірних символах, немає. В основі оцінювання – обговорення ситуації просування: що учень зумів зробити, чого при цьому навчився, що потрібно для більшого успіху у навчальній діяльності, яку вибирає для подальшого навчання, і чому. Уводиться рейтингова оцінка як модель об'єктивного оцінювання діяльності вчителя й учня. Від такої оцінки залежить не видима успішність досягнень, а наступні дії самого учня.

Навчальний рік завершується *творчими іспитами*, на яких відбувається відкритий захист набутих учнем знань у присутності запрошених батьків і товаришів. Він є демонстрацією та показником індивідуального просування дитини.

Загальноосвітній навчальний заклад нового покоління – це дитиноцентристська установа, теплий дім для дітей, де кожен без винятку почуватися потрібним, любимим, прийнятим, впевненим, успішним, адже дитиноцентризм потребує *любви до дитини*.

ШКОЛА УСПІХУ повинна стати унікальною установою, що має не номер, а власне *ім'я, концепцію, філософію* діяння та розвитку, відповідні девіз і емблему, гімн, прапор, конституцію, схвалену всіма її членами – дітьми, вчителями, обслугою, батьками.

Використані літературні джерела

1. Нормативно-правові документи ЗНЗ.
2. Освітні технології [Текст]: навч.-метод. посібн. / за заг. ред. О. М. Пехоти. – Київ: «А.С.К.», 2002.
3. Організація навчального процесу в сучасній школі [Текст]: навч.-метод. посібн. / М. В. Гадецький, Т. М. Хлебнікова. – Харків: Ранок, 2003.
4. Матеріали періодичних видань (2002, 2003, 2004 pp.)